

مدیریت پروژه

Project Management

علیرضا شهنام نیا
دکتری مهندسی عمران
دانشکده عمران

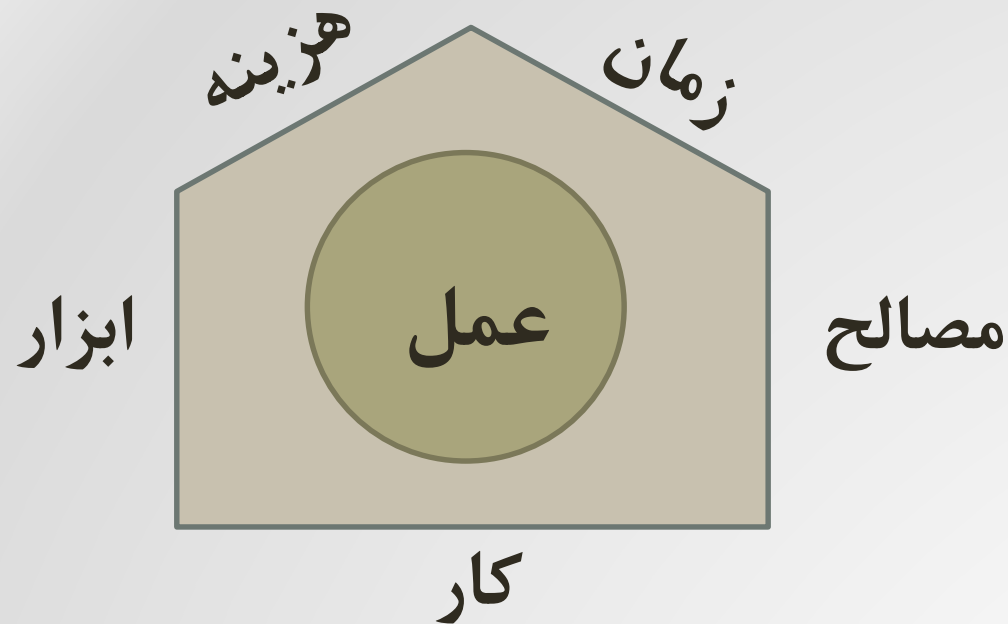
مدیریت پروژه:

- مدیریت زمان
- مدیریت هزینه
- مدیریت خدمات
- مدیریت هماهنگی
- مدیریت کیفیت
- مدیریت ریسک
- مدیریت منابع انسانی
- مدیریت ارتباطات
- مدیریت قرارداد و تدارکات

✓ پروژه :

مجموعه ای از اعمال جداگانه و مرتبط
به هم برای نیل به یک هدف.

✓ نکته : هر پروژه ای یک سیستم می باشد.

✓ هر عملی دارای زمان و قیمت است.

در ساده ترین حالت ، هر عمل دارای یک زمان و یک هزینه است ؛
ولی در حالت کلی هزینه هر عمل تابعی از زمان است.

عوامل مهم در هر عمل عبارتند از :

- زمان
- هزینه
- پرسنل
- مصالح
- تجهیزات
- مسئول

عوامل موثر در هزینه یک عمل :

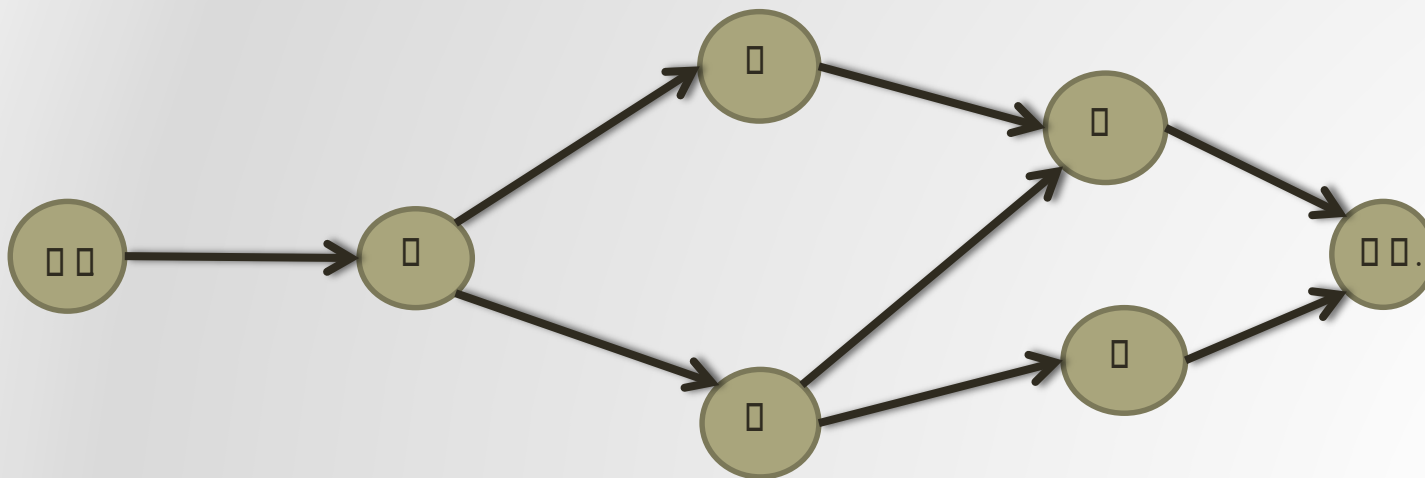
- مقدار مصالح مصرفی
- کرایه حمل مصالح
- کرایه تجهیزات و ابزار
- مدت کار
- تعداد پرسنل لازم

عوامل موثر در تغییر زمان یک عمل :

- عدم تحویل به موقع مصالح
- خراب شدن ابزار و تجهیزات
- غیبت کارگران
- مطلوب نبودن هوا
- تغییر کردن نقشه

اعمال یک پروژه دارای روابط ترتیبی و یا شبکه‌
ارتباطی اند؛ یعنی اعمال می‌توانند هم‌زمان،
متوالی و یا موازی باشند.

مثال: شبکه پروژه

مدیریت پروژه :

- مدیریت زمان
- مدیریت هزینه
- بهینه یابی زمان-هزینه

مراحل مدیریت زمان یا هزینه پروژه:

PLANNING

۱- برنامه ریزی

SCHEDULING

۲- زمان بندی

CONTROLLING

۳- کنترل

✓ خلاصه اینکه مدیریت پروژه یعنی :
نائل شدن به هدف پروژه (انجام پروژه) با بهترین کیفیت در
بهترین زمان و بهترین هزینه

✓ نکته : برنامه ریزی فعالیتی صرفاً انسانی است .

✓ تکنیک برنامه ریزی ، چارت پروژه وساختار شبکه است .

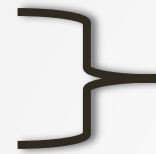
✓ تکنیک زمان بندی ، روش مسیر بحرانی (CPM) و بهینه یابی
هزینه-زمان پروژه است .

✓ تکنیک کنترل ، جمع آوری داده ها ، تهیه گزارش و تجزیه و تحلیل
و اصلاح زمان بندی است .

برنامه ریزی → شبکه پروژه

زمان بندی → مسیر بحرانی پروژه

کنترل → کشف خطاها

قبل از اجرا

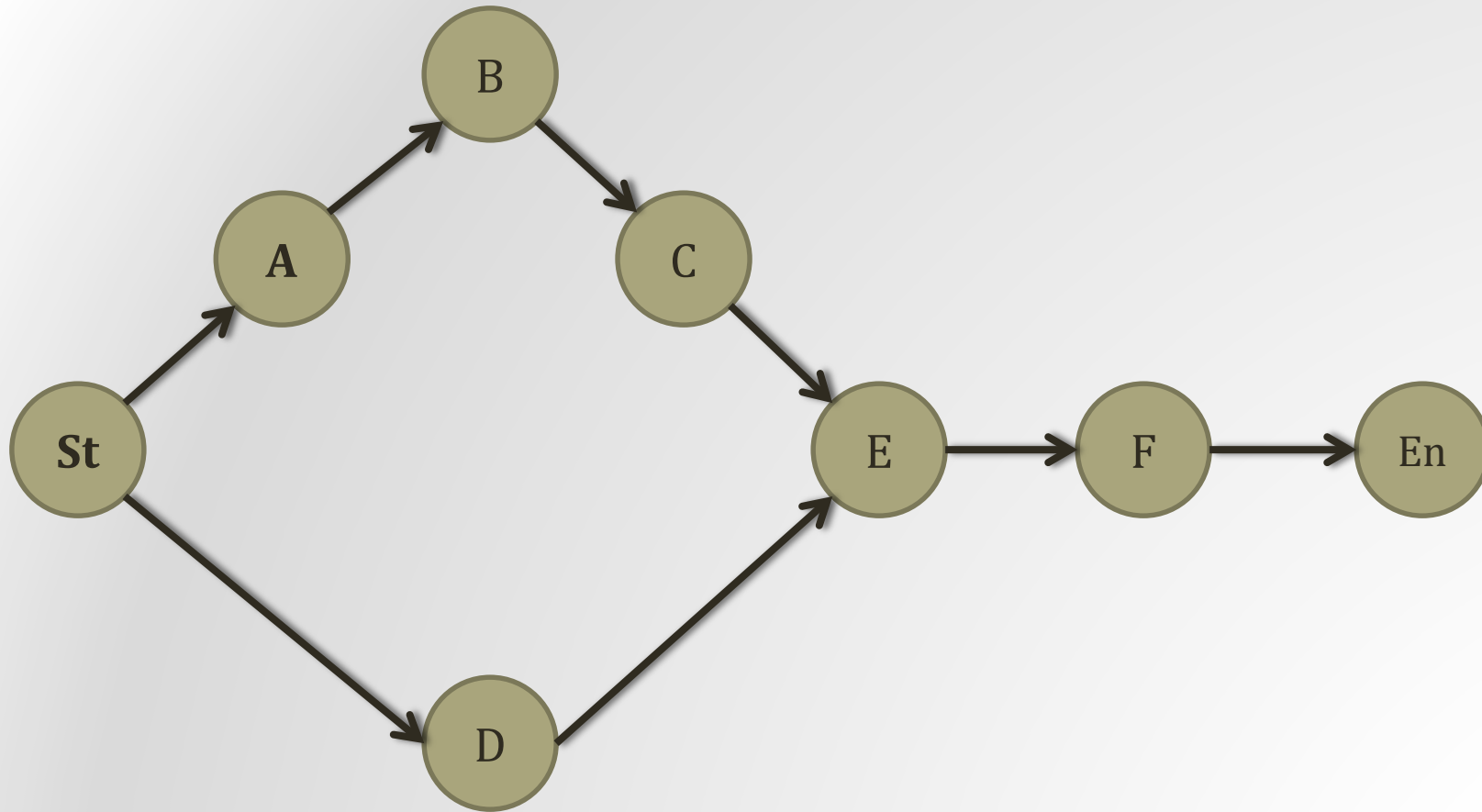
حین اجرا

✓ برنامه ریزی :

- شناسایی و تعریف اعمال برای رسیدن به هدف پروژه (تهیه فهرست اعمال)
- ترتیب اعمال (هم زمان ، سری ، موازی)
- تعیین عوامل مهم در هر عمل
- تهیه چارت پروژه (WBS)
- ترسیم شبکه پروژه

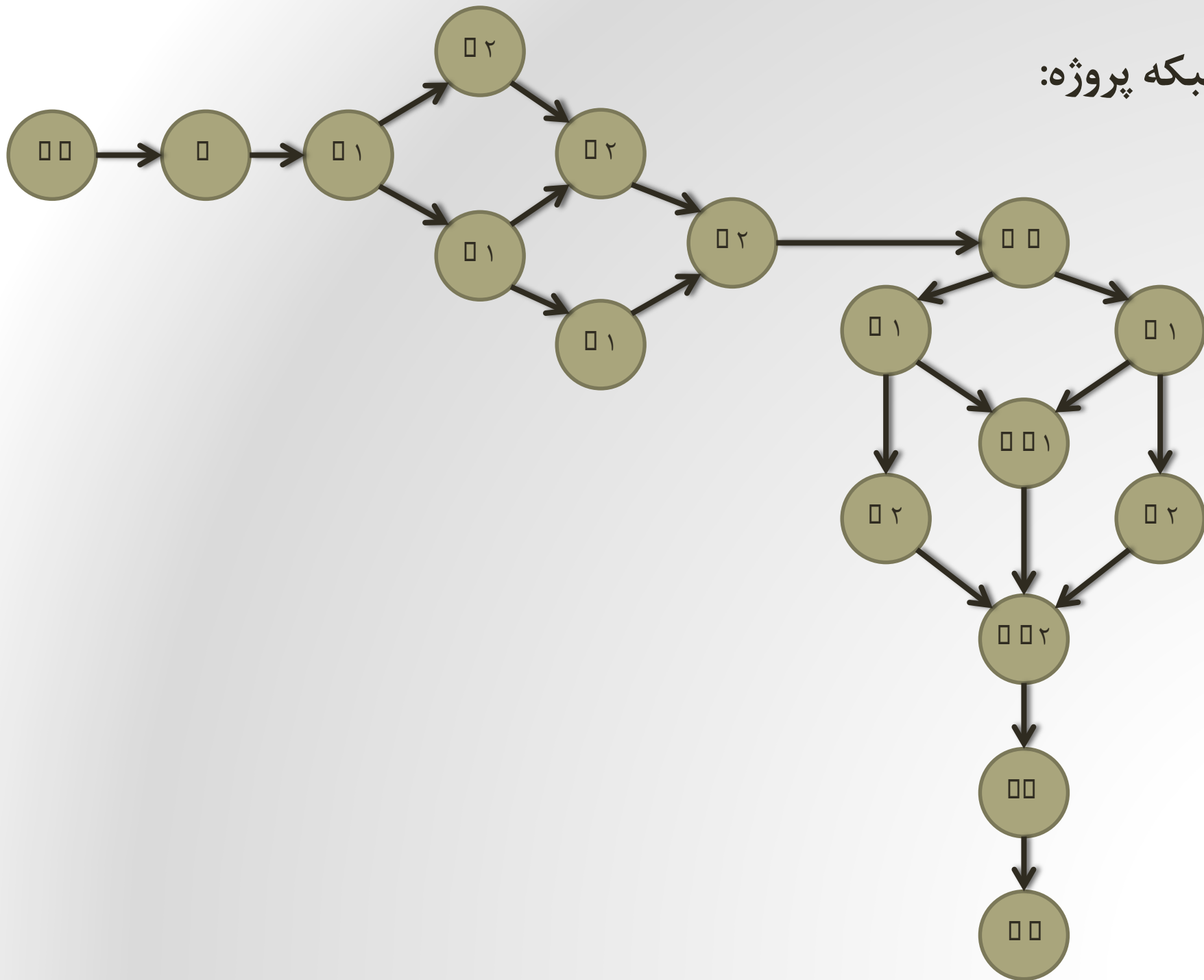

پی سازی :

شبکه پروژه:

در مرحلهٔ زمان بندی:

- مدت پروژه
- مسیر بحرانی
- اعمال بحرانی
- فرجهٔ اعمال
- نمودار میله ای
- بهینه یابی هزینه-زمان

روش بحرانی (CPM) :

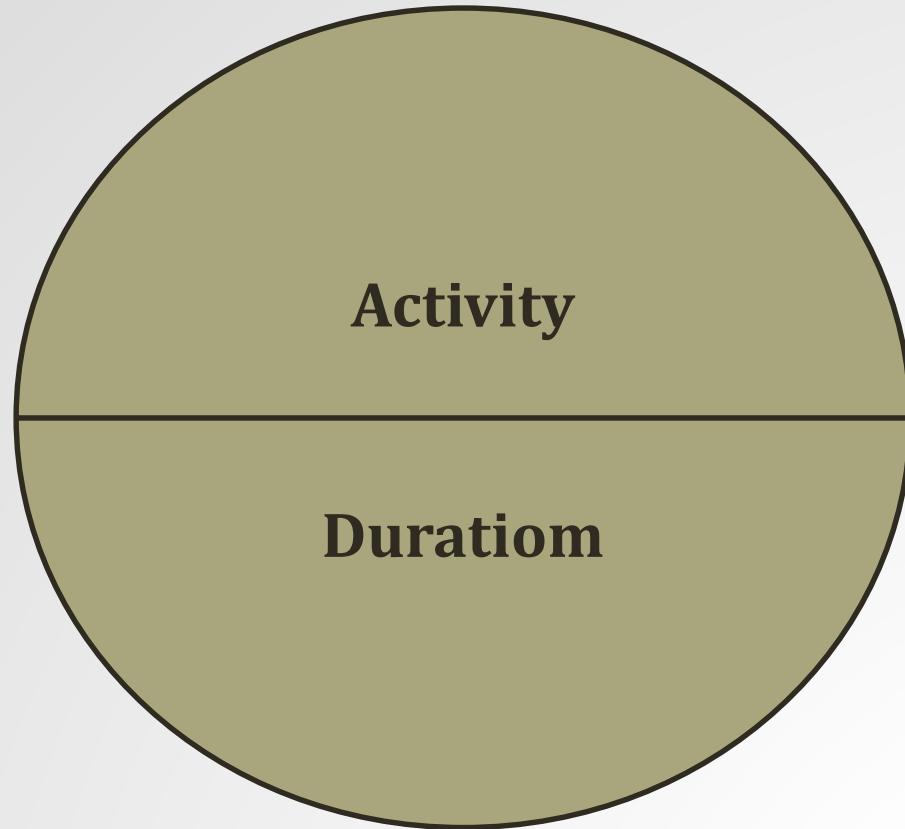
EST	- زودترین زمان شروع هر عمل
EFT	- زودترین زمان پایان هر عمل
LST	- دیرترین زمان شروع هر عمل
LFT	- دیرترین زمان پایان هر عمل

نکته: مسیر بحرانی، مسیری از اعمال است که مقادیر فوق برای آن اعمال یکسان باشد.

EST: Earliest Start Time

EFT: Earliest Finish Time

EST, EFT

LST: Latest Start Time

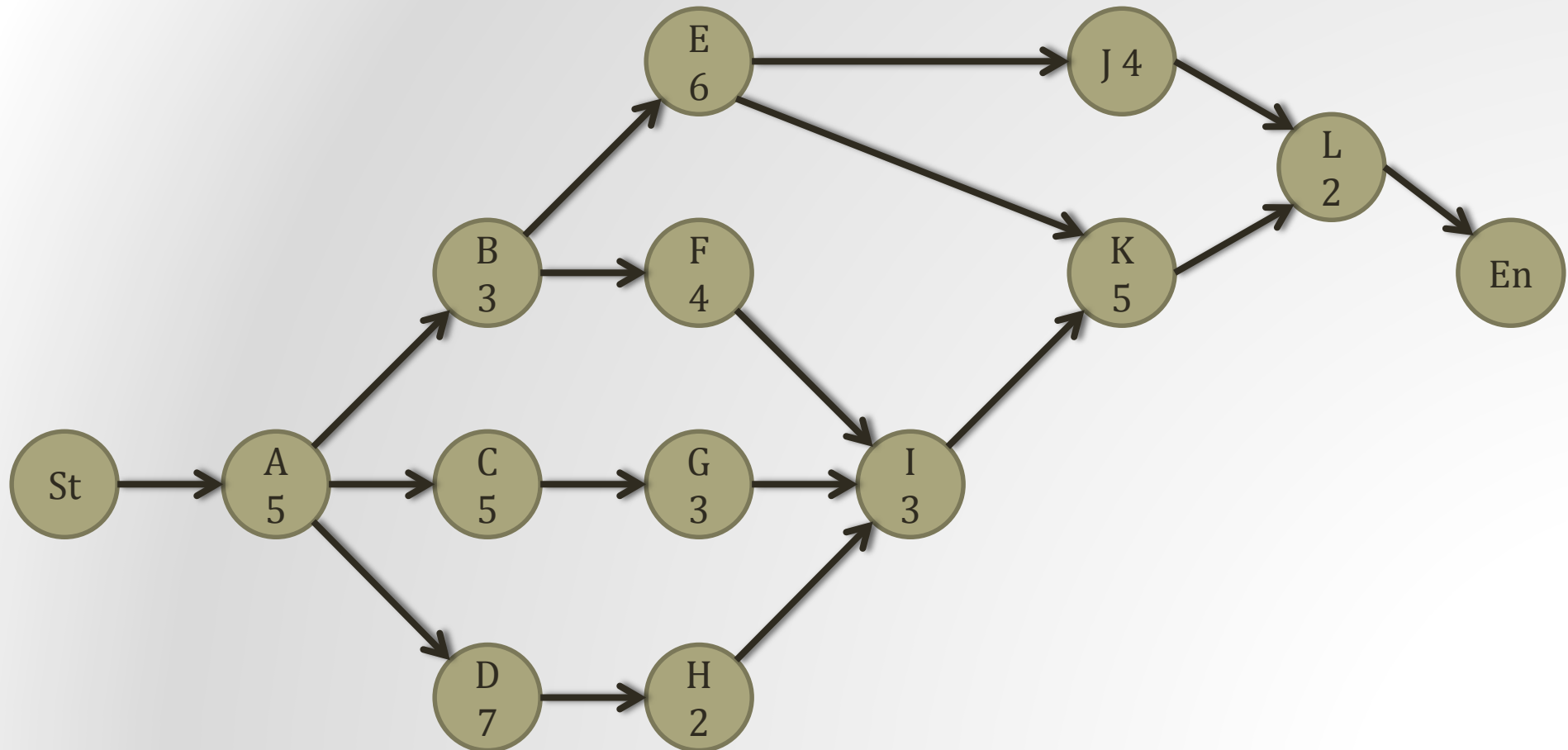
LFT: Latest Finish Time

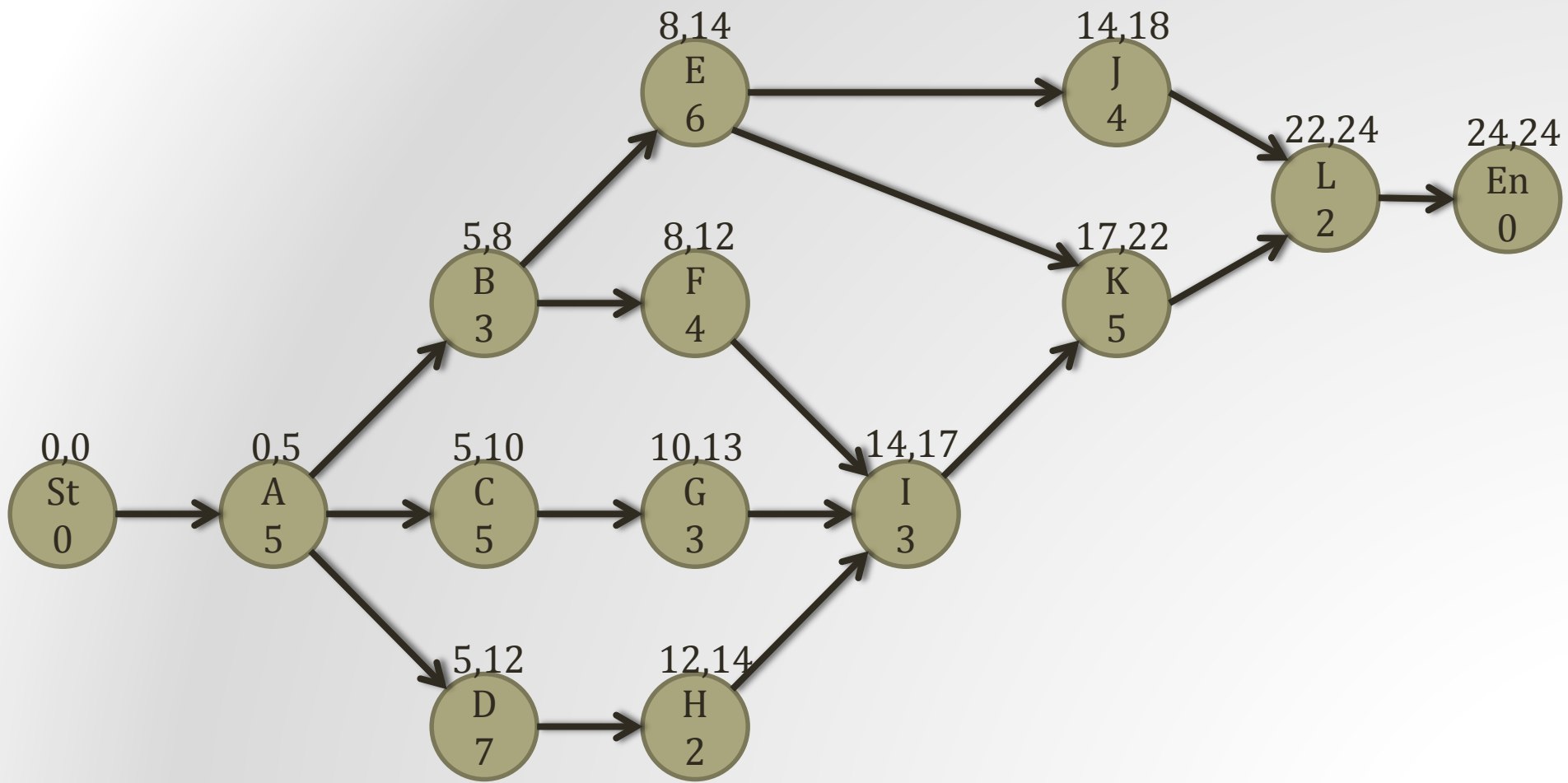
LST , LFT

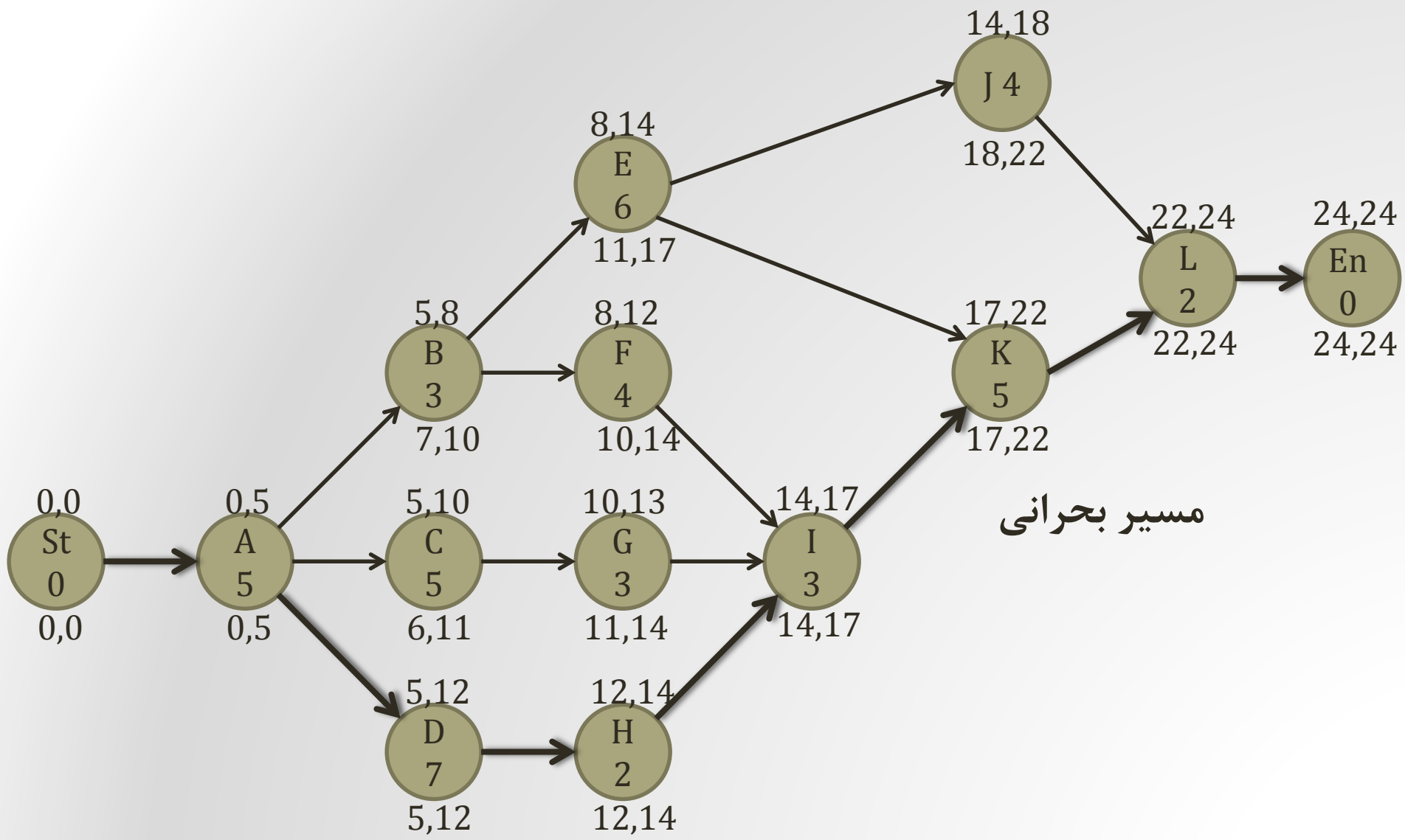
مثال - پروژه ای با ۱۲ عمل جدا از هم A تا L را در نظر بگیرید.

عمل	مدت (ماه)
A	۵
B	۳
C	۵
D	۷
E	۶
F	۴
G	۳
H	۲
I	۳
J	۴
K	۵
L	۲

مثال : مسیر بحرانی شبکه پروژه زیر را بدست آورید

مسیر بحرانی

در مسیر بحرانی نباید تاخیر داشته باشیم ولی در سایر مسیر ها اشکال چندانی وجود ندارد.

فرجه صفر یعنی هیچ زمانی را نباید از دست داد

عمل	EST	LST	فرجه	بحرانی
A	۰	۰	۰	*
B	۵	۷	۲	
C	۵	۶	۱	
D	۵	۵	۰	*
E	۸	۱۱	۳	
F	۸	۱۰	۲	
G	۱۰	۱۱	۱	
H	۱۲	۱۲	۰	*
I	۱۴	۱۴	۰	*
J	۱۴	۱۸	۴	
K	۱۷	۱۷	۰	*
L	۲۲	۲۲	۰	*

فرجه کل پروژه = مجموع اعمال پروژه

✓ نکته:

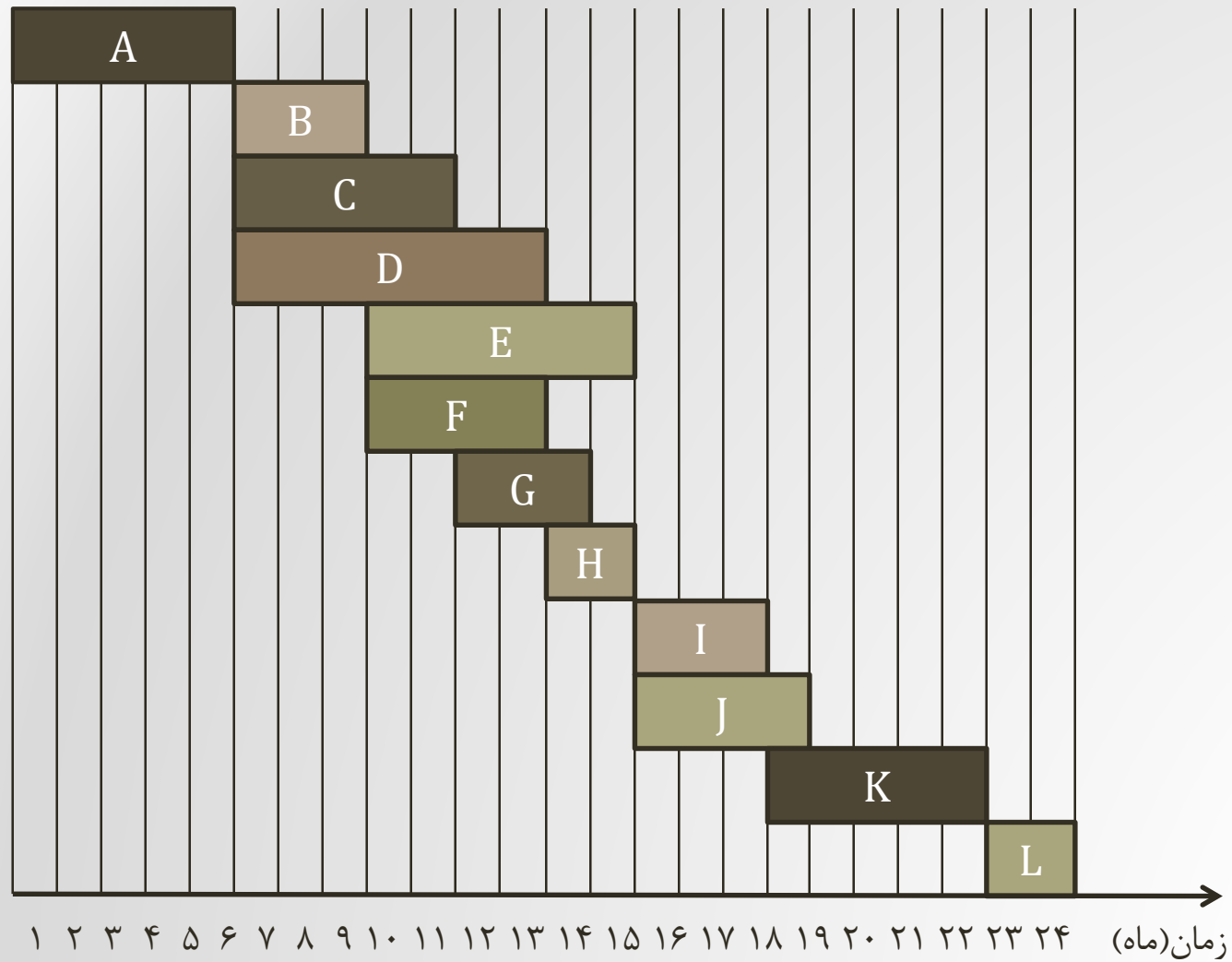
اعمال می توانند در محدوده زمانی فرجه خود جابجا شوند.
این جابجا کردن می تواند در یکنواخت کردن هزینه ماهیانه
و به ویژه همتراز کردن منابع انسانی لازم در طول اجرای
پروژه، بسیار مفید و موثر واقع شود.
در چنین مواقعی معمولاً ابتدا فعالیت هایی را جابجا می کنند
که بیشترین فرجه را دارند.
محدوده فرجه یک عمل یعنی در فاصله زمانی بین زودترین زمان و
دیرترین زمان شرع عمل:

$$\text{FLOAT} = \text{LST} - \text{EST}$$

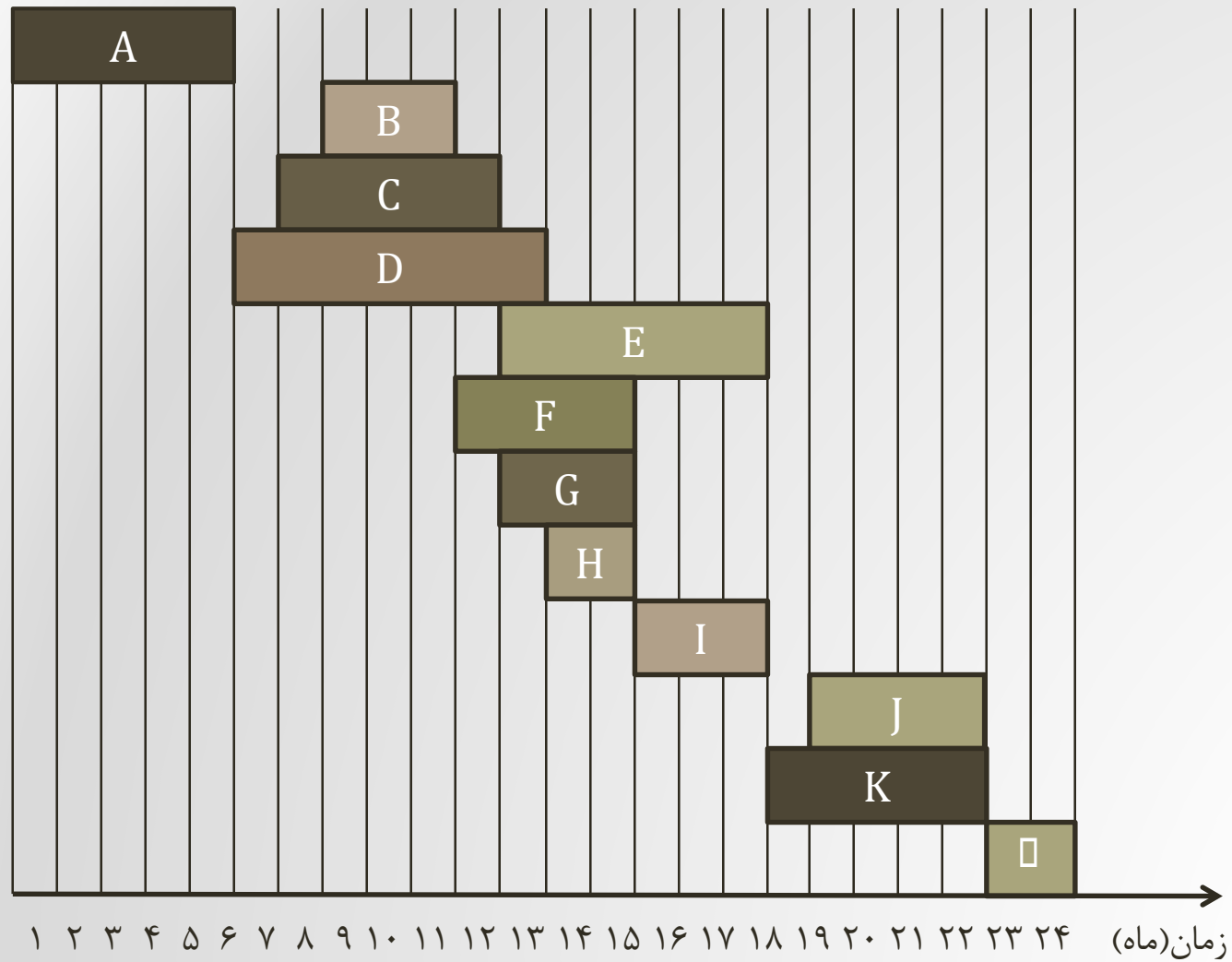
✓ نکته:

اگر همهٔ اعمال در دیرترین زمان شروع
شان آغاز شوند ، در چنین وضعی کلیهٔ
اعمال بحرانی اند.

نمودار میله ای بر اساس EST

نمودار میله ای بر اساس LST

✓ کنترل پروژه:

- تعامل ذهن با عین
- مقابله برنامه با اجرا
- تحقیق کاربردی در صحت برنامه
- میدان تجربه و کشف خطاها

✓ در مرحله کنترل:

- آیا اعمال مطابق برنامه زمان بندی پیش می روند؟
- دلایل ناهمخوانی زمان عمل در برنامه با زمان واقعی چیستند؟ آیا قابل رفعند؟ چگونه؟
- آیا تغییر در زمان اعمال ، تغییر در مسیر بحرانی پروژه به وجود می آورد؟
- آیا زمان کل پروژه تغییر میکند؟ چقدر؟

✓ در مرحله کنترل (ادامه...):

- آیا می شود با تغییر در زمان بعضی از اعمالی که هنوز انجام نشده اند ، زمان پروژه را به تاخیر نینداخت؟ کدام اعمال؟
- تهیه نمودار میله ای جدید مطابق با اجرای واقعی (جدول پیشرفت کار)
- تهیه گزارش دو هفتگی یا ماهیانه در ارتباط با نحوه پیشرفت کار و جدول تاریخ رویدادهای مهم

✓ نکته :

گزارش به مدیر پروژه با گزارش به بقیه فرق دارد؛
گزارش به مدیر پروژه شامل دیرترین زمان اتمام
رویدادهای مهم است ولی گزارش به طراحان ،
پیمانکاران ، سازندگان ، تهیه کنندگان و مشاورین
شامل زودترین شروع اعمال است.

✓ نکته

مدیر پروژه با داشتن فرجهٔ اعمال ، در موارد زیر
برنامه ریزی و تصمیم می گیرد :

- شروع عمل
- هزینه ها
- پرسنل
- تجهیزات
- سرویس دهی

✓ بودجه :

پولی که برای یک عمل یا یک پروژه اختصاص داده می شود.

✓ هزینه :

نحوه صرف بودجه در اجرای عمل یا پروژه را گویند.

✓ نتیجه:

۱- بودجه ، هزینه می شود.

۲- هزینه ها باید برنامه ریزی ، زمان بندی و کنترل گردند.

✓ هزینہ پروژہ :

- هزینہ مستقیم (هزینہ متغیر)

- هزینہ غیر مستقیم (هزینہ ثابت)

✓ هزینہ مستقیم یعنی هزینہ اعمال پروژہ

✓ هزینہ غیر مستقیم یعنی هزینہ مخارج

دفتری ، حقوق کاکنان ، نظارت و بیمه

✓ هزینه پروژه :

- تعیین هزینه هر عمل و هزینه مستقیم پروژه
- چه میزان پول در چه زمانهایی لازم است؟ (تاریخ سر رسید پرداخت ها)
- کنترل هزینه های پرداخت شده و مقایسه با درصد پیشرفت کار
- هزینه غیر مستقیم پروژه
- سوال ، چگونه مخارج ماهانه پروژه را محاسبه کنیم؟

✓ زمان بندی هزینه :

- تنظیم جدول ماهانه هزینه ها
- ترسیم نمودار هزینه ها
- اصلاح زمان بندی در صورت لزوم
- بهینه یابی زمان-هزینه

برنامه ریزی هزینه :

همان هزینه های برنامه ریزی پروژه می باشد یا همان هزینه اعمال پروژه است.

مثال:

پروژه ساختمان بتنی

۷۰ (میلیون تومان)	۱- پی سازی
۲۰۰ (میلیون تومان)	۲- اسکلت
۷۵ (میلیون تومان)	۳- سفت کاری
۴۸ (میلیون تومان)	۴- کف سازی
۴۵ (میلیون تومان)	۵- برقی
۶۰ (میلیون تومان)	۶- مکانیکی
۱۲۰ (میلیون تومان)	۷- نازک کاری
۵۴ (میلیون تومان)	۸- نجاری
۵ (میلیون تومان)	۹- کارهای جزئی و نظافت

جمع : ۶۷۷ (میلیون تومان)

جدول هزینه ها

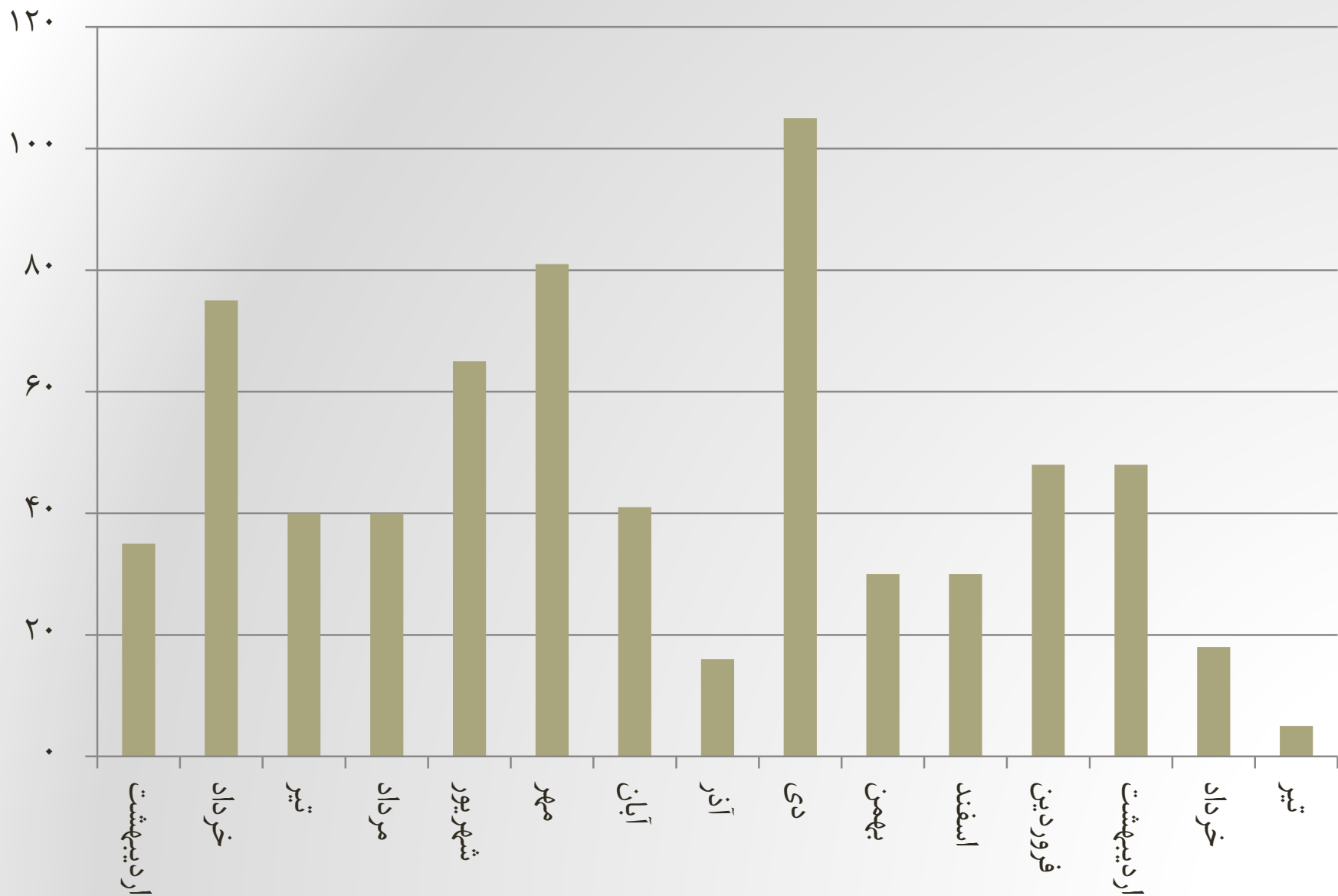
ماهانه	مدت	هزینه	عمل
۳۵	۲	۷۰	پی سازی
۴۰	۵	۲۰۰	اسکلت
۲۵	۳	۷۵	سفت کاری
۱۶	۳	۴۸	کف سازی
۴۵	۱	۴۵	برقی
۶۰	۱	۶۰	میکانیکی
۳۰	۴	۱۲۰	نازک کاری
۱۸	۳	۵۴	نجاری

جدول زمان بندی هزینه ها

هزینه (میلیون تومان)	ماه	شروع
۳۵	۱	اردیبهشت
۷۵	۲	خرداد
۴۰	۳	تیر
۴۰	۴	مرداد
۶۵	۵	شهریور
۸۱	۶	مهر
۴۱	۷	آبان
۱۶	۸	آذر
۱۰۵	۹	دی
۳۰	۱۰	بهمن
۳۰	۱۱	اسفند
۴۸	۱۲	فروردین
۴۸	۱۳	اردیبهشت
۱۸	۱۴	خرداد
۵	۱۵	تیر

نمودار زمان بندی هزینه ها

✓ کنترل هزینه :

- تهیه جدول هزینه های ضروری
- تهیه نتایج هزینه های ضروری
- تهیه گزارش وضعیت هزینه ها (مثلا دو ماهه)

جدول هزینه های ضروری در پایان ماه هفتم

عمل	تخصیص	هزینه شده	هزینه آتی	هزینه ضروری	اختلاف	درصد اختلاف
پی سازی	۷۰	۷۰	۰	۷۰	۰	۰
اسکلت	۲۰۰	۲۱۲	۰	۲۱۲	۱۲	+۶
سفت کاری	۷۵	۷۲	۰	۷۲	۳	-۴
کف سازی	۴۸	۳۲/۸	۱۶/۴	۴۹/۲	۱/۲	+۲/۵
.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.
پروژه	۶۷۵					

✓ نتایج هزینه های ضروری باید شامل نکات زیر باشد:

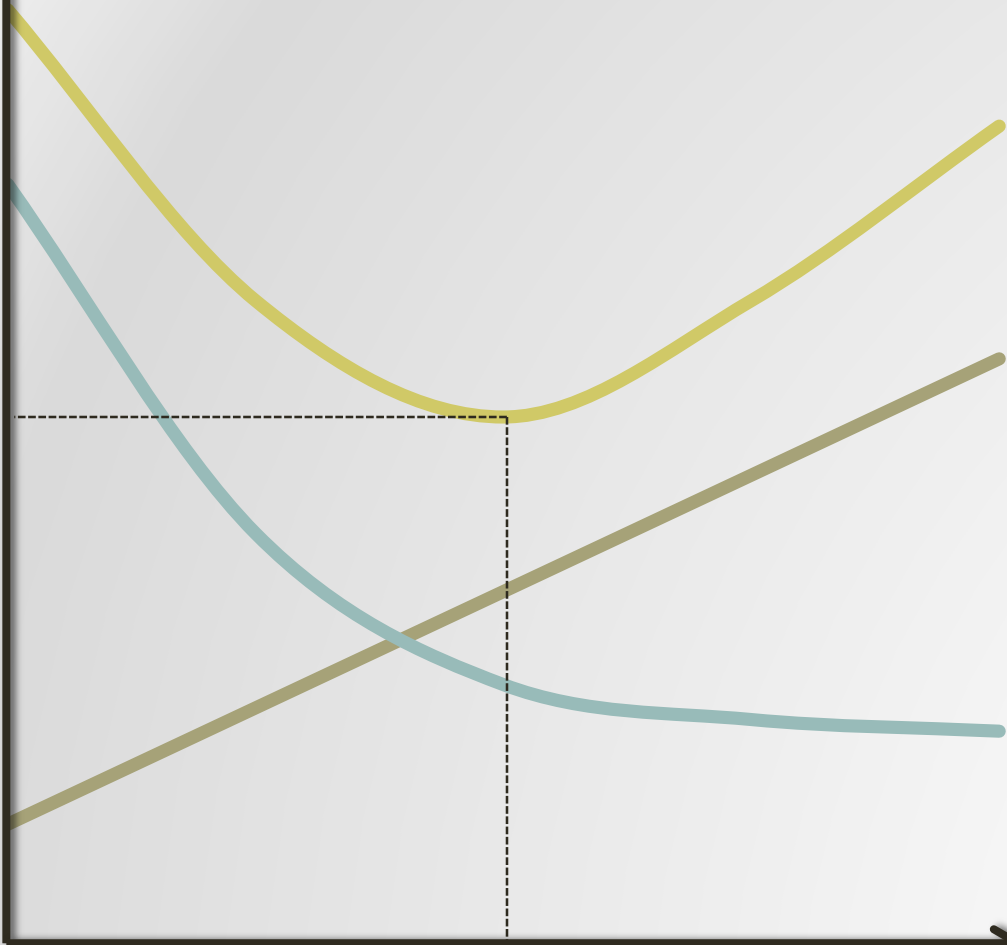
- درصد عملیات اجرا شده پروژه
- درصد هزینه های انجام شده تا تاریخ تنظیم گزارش
- درصد اضافه هزینه پروژه
- اعمالی که بیشترین درصد اضافه هزینه را دارند
- توصیه راه کار برای کاهش اضافه هزینه ها

نمودار زمان - هزینه

هزینه

هزینه بهینه

هزینه کل

هزینه غیر مستقیم

هزینه مستقیم

زمان

زمان بهینه

بهینه یابی زمان - هزینه پروژه